

SISZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre 16 kor.
 Negyedévre 4 "
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre 20 kor.
 Negyedévre 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 24 kor.
 Negyedévre 6 "
 Egyes szám ára 8 fillér

Politikai
 napilap

Megjelenik minden nap, ahéttől a
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
 adására vagy megőrzésére nem
 vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
 hivatalhoz intézendők.

XVIII. évfolyam 264. szám.

Nagy-Várad.

Szerda, 1912. november 20.

Felhők a láthatáron.

A balkáni háboru tüze a magyar határt kezdi megpörkölni s úgy látszik, Szerbiának sokkal messzebb menő tervei vannak, mint hogy a törököket a bolgár hadi erő kiverje Európából.

A Balkánon voltaképpen igazi nagy erőgyarapodásra csak a bolgárok számíthatnak. Rumélia tartomány keresztény lakossága bolgár, Macedonia nagy része — délen egy kisebb görög s macedo-oláh, északon pedig egy egészen kicsiny szerb területet kivéve — szintén bolgár. Görög nyelvterület Epirusz déli része, itt-ott a török tengerpart s a szigetek; mindez jóval kisebb a bolgár nyelvvidéknél. Albánia és Epirusz északi része zárt albán nyelvű terület. Ha Bulgária és Görögország magukhoz csatolják a rokon lakosságú vidékeket, ha Albánia független állammá alakul, akkor bizony mindenki alaposan kiveszi a maga részét a török örökségből, csak Szerbia lesz kénytelen sovány falatokkal megelégedni.

Igaz, hogy többre nincs is joga. Felszabadító háborúnak indult a balkáni hadjárat; ezzel tehát homlok-egyenest ellenkezik az a szerb terv, hogy Albánia szerb fennhatóság alá kerüljön. A szerbek viszont minden áron tengerpartot követelnek. Albániától eltiltja őket Budapest és Bécs, az égei tengerhez nem ereszti Szófia és Athén. Döntő, nagy csatákat, a minőket a bolgárok vívtak, a szerb hadsereg eddig nyerni nem tudott, de az ugyszólván akadálytalan előnyomulás, Üszkübnék, a régi szerb fővárosnak megszállása a hadsereg kedvét magasra hangolta s a közvéleményt diadalmámborba ringatta. A bolgárok megverték a

törököt, de a szerbek ujjongnak leg-
 hangosabban — s most az ujjongók
 kénytelenek volnának arra a tu-
 datra ébredni, hogy a nagy osztoz-
 kodásnál keveset kapnak. Igaz, ér-
 demet többre nem szereztek, az et-
 nografiai helyzet sem nyújt nekik
 területgyarapodásra fényes kilátá-
 sokat, de hát Szerbiának minden
 áron nagy gyarapodás kell s a mit
 nem kaphat meg a Balkánon, ke-
 resi — másnál.

Ez a más, úgy látszik, mi len-
 nének.

Néhány hét óta Szerbia követ-
 kezetesen provokálja Magyarorszá-
 got és Ausztriát; szinte azt lehetne
 kérdezni, hogy talán nem is a bol-
 gárok verték meg a törököt, hanem
 a szerbek verték le bennünket? Ak-
 kor sem viselkedhetnének kihívó-
 ban. Az adriai tengeren lévő erő-
 viszonyok megváltoztatása ellen ma-
 gyar és osztrák részről bejelentett
 tiltakozást nem veszi semmibe. Hiába
 próbáltuk meg kereskedelmi kikötő
 biztosításával a szerbek méltányos
 igényeit kielégíteni. A szerbek kö-
 veteléseit határt nem ismernek s
 Szerbiának már kicsi Macedónia,
 kicsi az egész Balkán-félsziget.

Nemrég Zomborban egy térké-
 pet koboztak el, amelyen Szerbiá-
 hoz van csatolva Délmagyarország.
 Ez már elegendő nyílt bejelentése a
 szerb törekvéseknek. Itt bosszulja
 meg magát a régi bécsi politika,
 mely a magyarság erejének meg-
 törésére igyekezett Magyarországot
 lehetőleg idegenekkel megszállatni.
 A szerbek különösen kegyeltek vol-
 tak Bécsben, évtizedekig külön
 „illir udvari kancellária“ is állott
 fenn részükre, őket használták fel
 Rákóczi és a 48-iki szabadsághősök
 ellen, nekik hasították ki 1849 után
 a „Temesi bánóság és szerb vajda-

ság“ koronatartományt — ime, az
 elvakult magyargyűlöletnek meg-
 vannak mérges gyümölcsei s most
 a nagyra nőtt szerb szarvakat talán
 csak fegyverrel lehet letörni.

A konfliktus kitörésére közvetlen
 okot a prizreni magyar és osztrák
 konzul ügye ad. A Prizrenbe be-
 hatoló szerb csapatok kirabolták az
 ottani magyar és osztrák konzulá-
 tust, ami már maga a nemzetközi
 jog durva megsértése. Azon felül
 a rablás óta prizreni konzulunk
 egyszerűen eltűnt, a bécsi külügyi
 hivatal kérdezősködésére pedig Szer-
 bia választ sem ad. Prizreni konzu-
 lunkat hir szerint a szerbek meg-
 ölték vagy fogva tartják. Mind a
 kettő olyan provokálás, amelyet el-
 tűrni nem lehet.

Tegnap maga királyunk, a béke-
 szeretetőről ismert ősz uralkodó ki-
 jelentette, hogy *nem türhetünk min-
 dent*, a hadügyminiszter pedig fel-
 szólította a hirlapokat, *nevezzenek
 meg két haditudósítót*.

Olyan komoly és határozott sza-
 vak ezek, amelyek után nem lehet
 kételkedni abban, hogy Szerbia pro-
 vokáló fellépése türelemmel talál-
 kozni nem fog. Magyarország és
 Ausztria nem Törökország s ha itt
 Szerbia olesó babérokat keres, vé-
 res fejjel fogja levonni a tanul-
 ságot.

A háboru borzalmaiból azonban —
 reméljük — talán el fogjuk kerülni.
 Talán belátja Szerbia, hogy vesz-
 tébe rohan, mikor a magyar hatá-
 ron átlép. Nem példátlan az a szerb
 vitézség, mely nekimegy a világnak
 — szóval, de egy komoly fellépésre
 behuzza a kardját. György herceg
 tudna róla egyet-mást mesélni —
 hátha most, az utolsó percben ta-
 nulnak tőle?

Linoleum
 és szőnyeg ház.

HAAS LIPÓT

szövet-szőnyeg
 és
 Linoleum-szőnyeg

gyári raktár.

A Monarchia legolcsóbb árai. Dús választék.

GYÁRI RAKTÁR: Nagyvárad, Rákóczi-ut 5.
 Telefon 463. sz. RAKTÁRAK:

BUDAPEST
 NAGYVÁRAD
 DEBRECEN
 KOLOZSVAR
 TEMESVÁR
 CSERNOWITZ
 SALZBURG

PÁRIS
 WIEN
 LEMBERG
 TRIEST
 FRIEME
 LINZ
 GYOR

ÉLESEDIK a szerb bonyodalom.

Szerbia kétszínű szerepe és kitérő válasza, melyet a hármasszövetségnek adott, rendkívül komolytette a helyzetet. Annyira, hogy már arról van szó, hogy *ultimátumot* küldenek Szerbiának. Ez még nincs elhatározva, de komolyan tanácskoznak felette Budaposton. Lehet, hogy még egy próbát tesznek, még egy demarchet rendeznek Belgrádban a hármasszövetség követei.

Berchtold külügyminiszter a delegáció plenáris ülésén foglalkozott azokkal a sérelmekkel, amelyeket a szerbek a monarchia képviselőivel elkövettek. Ezek a sérelmek nemzetközi szabályokba és törvényekbe ütköznek. *Prohászka* prizrendi konzul már két hét óta nem érintkezhetik a külvilággal. Elzárva tartják és jelentéseket sem tehet kormányának. *Tahy* mitrovicai konzulnak el kellett hagynia állomáshelyét, mert a szerb hatóságok akadályozták szolgálatának végzésében. Ezek mind provokáló jellegűek, melyek a helyzetet kritikussá teszik.

Durazzo körül.

Berlin, nov. 19.

A „Berl. Tagebl.“ jelenti Durazzóból: Még eddig semmiféle jele sem mutatkozik annak, hogy a szerbek Durazzo ellen akarának vonulni. Arra az esetre, ha ez megtörténne, a mohamedánok az osztrák gőzösökre fognak menekülni, míg ellenben az albánok szembe fognak szállani a szerbek-

kel, hogy a város megszállását a szerb sereg által megakadályozzák.

Az entente tanácsa.

Róma, nov. 19.

A „Tribuna“ belgrádi távirata jelenti, hogy Franciaország, Anglia és Oroszország követői a szerb kormánynál a mérséklet és békülékenység értelmében tanácsaikat fejtették ki.

A konzulok sorsa.

Bécs, november 19.

A prizendi és mitrovicai osztrák-magyar konzulok sorsáról eddig semmi újabb hír nem érkezett.

A szerbek halogatják a választ.

Belgrád, november 19.

Pasies miniszterelnöknek a hármasszövetségi hatalmak lépésére adott kitérő válasza következtében az osztrák-magyar-szerb differenciák elintézése újra elhalasztódott. Jól értesült szerb körök azt jelentik, hogy a szerb kormány erre a kérdésre csak a Törökországgal való békekötés után fog visszatérni, föltéve, hogy a békekötés maga nem hozza meg a természetes megoldást. A monasztiri török hadsereg elfogása következtében Macedónia de facto ki van ragadva a török uralom alól, úgy, hogy a béke csak befejezett tény fog megállapítani.

Szerbia nem küldhet segély- csapatokat.

Belgrád, nov. 19.

A porta az egyik nagykövétől jelentést kapott, amely szerint Szerbia sajnálattal közölte Bulgáriával, hogy katonai helyzete nem engedi meg, hogy a szerb hadsereg zöme a bolgár hadsereggel egyesüljön.

A BALKÁNI HÁBORU.

A harcterről kevés, de nagyon sokat mondó komoly és szomorú hírek érkeznek. Nyolc órai fegyverszünetet adott a két harcoló fél egymásnak — halottaik eltemetése végett.

A másik szomorú hír a kolera terjedése, mely ha erélyesen közbe nem lépnek a hatalmak — borzasztó veszedelmet zudit az egész Európára, első sorban mireánk a legközelebbi szomszédokra.

A háborúról szóló tudósításaink a következők:

A csataldzsi csata.

Konstantinápoly, nov. 19.

A csataldzsi vonalon a tegnapi nap az estyi beérkezett jelentések szerint viszonylagosan nyugodtan folyt le. Reggel erős ágyúharc volt ugyan, de csak rövid ideig tartott. Azt hiszik, hogy a törökök a bolgárokat Csekmedzse mellett is visszaverték.

A háboru és a kolera.

Konstantinápoly, nov. 19.

A nagykövetek a nemzetközi legfőbb egészségügyi tanács véleménye alapján figyelemztették a portát, hogy járványos csapat-testeknek a fővárosi lakossággal való érintkezését minden körülmények között akadályozza meg. Ugyanebből az okból az orosz kormány nem engedi meg a bolgároknak, hogy hadseregükkel, a melyben szintén szörnyen pusztít a kolera, Konstantinápolyba bevonuljanak. A keleti vasutak négy alkalmazottja tegnap koleraiban meghalt. A vasut

A NAPRAFORGÓS HÖLGY.

— Velencei álom 3 képben. Irta gróf Vojnovics Ivó, fordította Márkus László. A Szigligeti színházban először adták 1912. november 19-én. —

Nem mindenkinek kívánjuk, hogy előadás után még egyszer végigálmódja otthon is ezt a „velencei álmat“, mellyel Vojnovics gróf tegnap a gyöngébb idegzetű közönséget két és fél órán át rémitgette. Aki jó idegekkel van megáldva, az végignézheti, ha jobb dolga nincs. De aki álmodó természetű és kissé fogékony a rémtörténetek iránt, az okosabban teszi, ha nem nagyon érdeklődik a derék balkáni gróf irodalmi remeke iránt.

A napraforgós hölgy valamikor szegény londoni leány volt, menyasszonya egy szegény ifjunak. De többre vágyott, érezte magában, hogy a bűn útján többre képes haladni vagyoniilag, megmondta tehát a vőlegényének, hogy nem szereti. A vőlegény megfenyegette, hogy elküldi a hozzáírt levelet a lány új gazdag pártfogójához. Erre a leány lelőtte a fiút, elrejtette egy szőnyeges henteser alá, aztán kiment az utcára, hogy valakit találjon, akit kelepébe csaljon és akire a gyil-

kosságot rákenhesse. Vitale Malipiero, egy 18 éves olasz tengerész ifju került elébe, azt becsalta, aztán rázárta az ajtót és ott hagyta. Malipiero rémülten vette észre, mily rutul kijátszották s borzadva fedezte fel a hullát, sikerült ugyan megmenekülnie, de a rémes éj nyomot hagyott lelkén mindenkorra.

A darab akkor kezdődik, mikor a rémes eset után Malipiero ismét találkozik az egykori londoni nővel, most már mint egy orosz gróf nejével. Velencében véletlenül bukkannak egymásra egy szállodában. A Londonban megölt férfinak napraforgó volt a kihült kezében: a nőnek most is napraforgója van. A mint Malipiero a napraforgót nézi, a függöny legördül és Malipiero gondolatban ismét átéli a londoni rémes éjét. Ez a második felvonás mintegy álomszerűen van az első és harmadik közé ékelve. Ami a darab cselekményének előzménye, az itt álomszerűen megismétlődik a közönség előtt úgy, hogy csak úgy borzonghat bele a háta. Zágrábban és Belgrádban bizonyítással finom irodalmi csemege az a jelenet, mikor Malipiero felfedezi a vérnyomokat, azokat követve föllebbenti a henteser szőnyegét és alul kilátszik a hulla viaszszárga keze, benne a napraforgóval.

A harmadik felvonásban folytatódik az

elsőben megindult cselekmény. Malipiero bosszút akar állani a megöltért, annál is inkább, mert a napraforgós hölgynek megint valami gonosz szándéka van. Ugy látszik, el akarja tenni láb alól most a gazdag orosz mánás férjet, a kinek a kezéért egykor a vőlegényét ölte meg. Nem tudni bizonyosan, egy öreg vagy egy fiatal imádójával akarja-e megöletni, mert végül egyikre sem kerül a sor. Malipiero átadja neki a napraforgót, a nő elmegy, később vistiva szalad be egy kórista lány és azt a meglepő kijelentést teszi, hogy a napraforgós nő a tengerbe ugrott, mire Malipiero ünnepélyesen enunciólja, hogy itt egy ítélet hajtatott végre. A függöny közörmre legördül.

Világért sem akarjuk dehonesztálni azt a törekvést, mely a magyar-horvát barátságát úgy akarja megvalósítani, hogy a horvátok irodalmát velünk megkedvelteti és viszont; de a kezdetre mégis valamivel kevésbé balkáni stilusu darabot kellett volna választani. A napraforgós hölgy mindenre alkalmas, csak arra nem, hogy a horvát irodalom magas színvonaláról hízogó képet varácsoljon elénk. A voltaképpeni magja a drámának, a második felvonás: detektívregényekből ismert rémhistoria, benne egy

Főraktár:

Nagy-Várad
Kossuth Lajos-u.
FEKETE SAS
épületben.

Turul-cipő

Elsőrangú, elegáns és jutányos.

Főraktár:

Nagy-Várad
Kossuth Lajos-u.
FEKETE SAS
épületben.

igazgatósága keresztülvitte, hogy a kolera-betegeket már San Stefanóban kiszállíthassa. Tegnap csak két vonat érkezett ezer sebesülttel. Hivatalosan jelentik, hogy a hűvösebb időjárás következtében a járvány jelentékenyen apadt, azonban még mindig száznál több a halottak száma. A városi prefektus felszólította a derkeszi vízvezeték igazgatóságát, hogy a bakteriológiai vizsgálat befolyezéséig szüntesse meg a víz szállítását.

Nyolc órai fegyverszünet.

Konstantinápoly, nov. 19.

A török kormány kérésére, hogy a halottak eltakarítása végett a bolgárok tizenkét órai fegyverszünetet adjanak, nyolc órai fegyverszünet jött létre. A sejk-ül-ilám a szultán kérdésére kijelentette, hogy a seriátus szerint a kolera holttestek elégetése céljából nem lehet külön irádét kiadni, de a katonai parancsnokok belátása szerint egyéb engedelem nélkül elégethetik a holttestesteket.

A csataldzsai török győzelem.

Konstantinápoly, nov. 19.

A török csapatok csataldzsai és annaselicai győzelmeinek híre nagy örömet keltett a lakosságban. A sajtó lelkes cikkeket közöl. A szultán a főparancsnoknak szerencsekívánatait és az összes csapatoknak üdvözlését küldte. A külügyminiszterium Törökország külföldi képviselőivel tudatta a török hadsereg győzelmét.

A kolera ellen.

Konstantinápoly, nov. 19.

A külügyminiszter elnöklete alatt nemzetközi egészségügyi tanácskozás volt, mely a kolera ellen teendő intézkedésekkel foglalkozott.

sereg képtelenséggel, a harmadik pedig teli van naivságokkal, mint például a királynő teljesen fölösleges jelenete, a megoldásból pedig hiányzik mindenféle logika. A hölgy olyan cinikus, hogy a tengerbe ugrás pszichológiaiailag teljesen megalapozatlanul következik be s úgy érezzük, mintha ezzel az egész darab vízbe ugrott volna. A szereplők sokat és fölöslegesen deklamálnak, egyes alakok, mint a királyné és a Svengáli-szakállu doktor alapján hibásak és bosszantóan kezdetlegesek, a szereplők egész serege pedig teljesen fölösleges figura, akik a cselekmény fejlődését csak hátráltatják. Pedig a gondolat olyan, hogy talán lehetne belőle valamit csinálni, a második felvonásnak közbeékelésszerű technikai beleillesztése sem rossz. Szóval lehetett volna belőle, ha nem is remekművet, de színpadilag a mainál elfogadhatóbb dolgot csinálni, ha a szerző nem járna tapogatva ott, ahol biztos kézzel kellene jellemeket rajzolni, cselekményt szöni. Így az egész egy kezdő kísérletének benyomását teszi, még pedig a

Folytatják a háborút.

Konstantinápoly, nov. 19.

A tegnapi miniszteri tanács a hadügyminiszter jelentése alapján elhatározta, hogy a háborút a legnagyobb energiával folytatja. Erről a határozatról a kormány a szultánt értesítette.

A porta ismét békét kér.

Konstantinápoly, nov. 19.

A porta fölkérte a külföldi államfőket, hogy a négy hadviselő balkáni államnál békekötés dolgában interveniáljanak.

Hadi tudósítások a harctéren.

Bécs, nov. 19.

A berlini lapok ma a kormány felszólítására bejelentették hadi tudósítóikat.

Mozgósítanak.

Budapest, nov. 19.

Ma megerősítve járta be a fővárost az a hír, hogy a VII. XIII. és XV. hadtesteket holnap mozgósítani fogják. A mozgósítást nem a konzul ügyével hozzák összefüggésbe, hanem a Boszniában tapasztalható mozgalmakkal. A szerb győzelmek hírére ugyanis az itteni népek között veszedelmes mozgolódást észleltek.

A háboru elkerülhetetlen.

Belgrád, nov. 19.

Ma hivatalosan kijelentették, hogy a háboru a monarchia és Szerbia között elkerülhetetlen. A monarchia nem teljesíti Szerbia kívánságát s így Szerbia kénytelen fegyverhez

rémesnek előtérbe szorítása folytán nem valami kedvező benyomását.

A szereplők közül Tóth Elek és Etsy Emilia sok megérdemelt tapsot arattak, kivált a második felvonás igazán briliáns megjátszásáért. Ez a felvonás felében kettejük párbeszéde, felében Tóth Elek magánjelenete. Tökéletesen kidolgozva, igazabb realizmussal megjátszva ezt a felvonást nem sok helyen adhatták. Kettejük jelenetei a többi felvonásban is magasan kiemelkedtek, volt alakításukban lélek, erő. Sik orvosa tulságosan kísérteties volt s ezzel csak fokozta az alak zavaros rajzát. Kőrössy Juci királynője nem lett az alakítások által sem elfogadhatóbb, mint a milyennek a szerző megrajzolta. A többi szereplőnek aránylag nem sok dolga akadt, nem is volt alkalmuk valami érdemlegeset felmutatni.

A közönség részben derült, részben borzongot. Egyéb baj nem történt.

nyulni. Francia és angol hadi tudósítók már Belgrádba érkeztek, hogy Szerbia és a monarchia között szerb táborból nézzék a háborút.

Nem csökkent a háboru veszedelme.

Berlin, nov. 19.

A német lapok hadi tudósítói kijelentették, hogy a monarchia és Szerbia közt a háboru veszedelme egyáltalán nem csökkent, csak elodázódott. Jelenleg a harcoló népeket nem a kormányok irányítják, hanem maguk a harcolók, akik mindenre képesek.

Megszállták Olessiot.

Riéka, nov. 19.

A szerb főhadiszállásról ma hivatalosan megerősítették, hogy tegnap alkonyatkor a szerb és montenegrói csapatok megszállták Olessiot. Ha ez a hír tényleg igaz, akkor igen nagy jelentőségű.

A delegáció teljes ülése. A magyar delegáció tegnap délelőtt féltizenegy órakor gróf Zichy Ágost elnöklésével teljes ülést tartott, melyen jelen volt a kormány részéről Lukács László miniszterelnök, gróf Berchtold közös külügyminiszter. Elsőnek Nagy Ferenc szólalt fel s hangsúlyozta, hogy a delegáció és a külügyminiszter politikája teljes harmóniában vannak. Bizalommal látják, hogy a külügyminiszter teljes érvényt szerez a monarchia érdekeinek, ezenkívül, a mit mi is óhajtunk, Albánia autonómiájára is sulyt helyez. Sajnálattal emlékezik meg, hogy az utóbbi időben egyes kedvezőtlen események adódtak elő és hogy az egyik balkáni állam a nemzetközi jog legelemibb köteleseégeit is figyelmen kívül hagyja. Indítványozza, hogy a bizottság fejezze ki bizalmát gróf Berchtold külügyminiszter és politikája iránt. Utána Láng Lajos és Návay Lajos beszéltek.

Végül a külügyminiszter szólalt fel. Felszólalásában kijelenti, hogy a monarchia minden körülmények között barátságos viszonyt kíván fenntartani Szerbiával. Reméli is, hogy ez sikerülni fog. Albánia jövő autonómiája dolgában a monarchia egyet ért Oroszországgal. A háboruszkodó felek föltételeit megküldték az érdekelteknek, de még válasz nem érkezett. Szerbiától elvárja a monarchia, hogy a nagyhatalmak legitím érdekeit szem előtt fogja tartani. A külügyminiszter felszólalása után a költségvetést elfogadták.

Alaptalan kombinációk a veszprémi püspökség körül.

A Magyar Kurir jelenti: Egy könyvatos laptudósító mai számában azt a hirt közli, hogy Hornig Károly báró veszprémi püspök a jövő esztendőben, 25 éves püspöki jubileuma al-

Nagyvárad

Tisztviselők Fogyasztási Szövetkezete Rákóczi-ut, 6. szám alatt az Orsolya-zárda épületében
fűszer-, csemege-bor és gyarmatárukban
Telefon 769. sz. legolcsóbb bevásárlási forrás. Telefon 769. sz.

kalmából bíborossá fog kreáltatni és e méltóság elnyerése után nyugalomba vonul. Az illető lap tudósító már utódját is tudni véli a mostani veszprémi püspöknek, amennyiben arról számol be, hogy Csiszárík János dr veszprémi kanonokot fogják utódlási joggal kinevezni Hornig Károly báró segédpüspökévé. Illetékes helyen annak kijelentésére hatalmazták fel a Magyar Kurirt, hogy ebből a kombinációból mindössze annyi igaz, hogy Hornig Károly báró, aki a jövő hó 10-én üli meg felszentelésének ötvenedik és a jövő év szeptember 8-án püspökké történt felszentelésének huszonötödik évfordulóját, mint a magyar püspöki kar doyenje a legközelebbi jövőben, tehát már a decemberi konzisztóriumon bíborossá fog kreáltatni. Ugy az ő nyugalomba vonulásáról, valamint utódjának személyéről kolportált híresztelések légből kapott valótlanosságok.

Tisza István az esküdtszék előtt.

A geszti kutmérgezés.

Az éjjel érkezett vissza gróf Tisza István Aradról Budapestre s korán reggel már a budapesti törvényszék palotájában jelent meg, ahol a panaszára egy sajtópört tárgyaltak. A képviselőház elnöke korán érkezett a törvényház Markó-utcai kapuja elé, nyomában persze az elmaradhatatlan detektivekkel. Két detektív kísérte egy mögötte haladó kocsin. A kora reggeli órákban amikor megjöttek, alig volt még ember a bíróság épülete táján.

A tárgyalás, melyben esküdtszék ítélkezik, pont 9 órakor kezdődött. gróf Tisza István a „Népszava“ ez évi február 11-én megjelent számának egyik közleménye miatt, amely „Tisza uradalmából“ fölirással látott napvilágot, tett panaszt rágalmozás címen. A közleményben arról van szó, hogy Tisza geszti birtokán a béreseket mind megbetegedtek egy kut poshadt vizétől, ami ellen a gróf mit sem tett, mert „az ő szemében nem is ember a cseléd“. Szóval — hangzott a közlemény — az illetők nem bal-eset áldozatai, hanem a tudatos gonoszságé.

A közleményért Steinberger Béla könyvkötősegéd vállalta a törvény előtt való felelősséget. Mikor Mikovich elnök megnyitotta a tárgyalást, gróf Tisza nyomban elfoglalta helyét azon az emelvényen, mely az esküdtek helyével szemben áll. Tőle balra ült a jogi képviselőjének, dr Hornyánszky Dezsőnek a helyettese, dr Marton Pál. E mellett pedig a védő, dr Ladányi Ármin foglalt helyet.

Sorra körülven az esküdtszék megalakítása, mind a két fél élt a visszavetés jogával és gróf Tisza helyett az ügyvédje utasította vissza a neki nem tetsző esküdtpolgárokat.

Az esküdtszék ekként alakult meg: Burger Dezső, Dán Jenő, Kurz Ferenc, Barta Oszkár, Oberson Benő, Bossán Károly, Dipold Károly, Scheer Árpád, Abonyi K. Mór, Kaszab Miklós, Fischer Antal, Thoroczky Péter gróf rendes és ifj. Marton Manó, Kausser János póttagok.

Az elnök kérdéseire vádlott elmondja, hogy 25 éves izraelita, jelenleg csepeli lakos, könyv-

kötősegéd és hogy Nagyváradról hozta az értesülését és úgy tudja, hogy megtörtént dolog.

Az elnök ezután elrendelte a vádirat és az inkriminált közlemény felolvasását.

Az első tanu dr Szatmári Lajos nagyszalontai járásorvos, volt geszti orvos. Elmondja, hogy akkor, amikor az eset történt, 10—15-en gasztrikus megbetegedésbe estek. Ezt ő annak tudja be, hogy az ártézi kutat kieserítették és a két kut vizének vegyi összetétele között volt valami differencia a szokatlan vízelvezettől estek ezek az emberek szerinte jelentéktelen betegségbe.

Gróf Tisza István (a tanuhoz:) Mikor voltak ezek a megbetegedések? Visszaemlékezik doktor ur?

A tanu: Nem emlékezem.

Gróf Tisza István: Talán majd konstálni lehet, hogy februárban történt az eset, mert én súlyt helyezek ennek a megállapítására azért, mert ebben az időben a család nem tartózkodott Geszten.

Az elnök a tanuhoz: A cikkben az is áll, hogy embertelen volt a bánásmód a geszti uradalomban.

A tanu: Kijelenthetem, hogy a lehető leghumánusabb.

Ezután Nagy Andor nagyváradai ujságíró hallgatták ki mint tanut. Aki elmondta, hogy névtelen levelet kapott a szerkesztősége a megmérgezett geszti kutakról. Utánna jártak a dolognak és meggyőződtek a levél tartalmának valódiságáról. Másnap azután egy cikk jelent meg a Szalontai Friss Ujságban, Szatmári nyilatkozatával amelyet a lapjuk átvett.

Nagy Andor után Rozvány Jenőt hallgatták ki, majd az uradalom kulcsárát Szondy Jánost. A kulcsár semmit sem tudott a megbetegedésekről csak a lapokból nyert információkat. A bíróság délutáni 3 órakor hirdette ki az ítéletet. Az esküdtek bűnösnek mondták ki Steinbergert.

A bíróság Steinbergert 3 havi fogházra és 500 korona mellékbüntetésre ítélte. Az ítélet ellen semmiségi panaszt jelentett be az elítélt.

Csendőrgyűrű a rabló cigányok körül.

Ritkán folyt nyomozás olyan hatalmas apparátussal és izgalommal, mint a hétfői cigányrablás esetében. Tegnep az egész nagyváradai rendőrség mondhatni permanenciában volt, táviratok, telefonok, csendőrök jelentése, detektivek utasításkérése foglalkoztatta a rendőrséget egész nap.

Az eset ismeretes a Tiszántul hiradása szerint. A hajnali sötétben Nagyváradról Nagyszalonta felé haladó vásárosokat egész karaván cigány támadta meg, a vásárosok revolverlövésekkel védekeztek s mielőtt elkergették volna a vakmerő rablókat, ezek Gottfried Bernát és Ábrahám István szerkerét kifosztották.

Az izgalmas harc után nyoma veszett a cigányoknak. A nagyürögdi csendőrség távirati értesítésére Váradról detektivek mentek ki s összefogva a vidéki őrsökkel, valóságos eleven gyűrűt húztak a támadás helyének vidéke köré.

A csendőrök elszánt kitartással verik fel az erdők őszi csendjét, mondhatni végigmoztozzák az összes falvakat s az óriási sárban, vízben mind összébb és összébb szoritják az eleven láncot a veszedelmes rablók körül.

Ezalatt a detektivek a falvak határában

lévő cigánytelepeket járták végig. A szégyenségről és nyomoruságról megdöbbentő adatokat hozott Dienes detektív. Az éhség és hideg mindenre képessé teszi ezeket az embereket s így nem csoda, hogy rávetették magukat a dus karavánra, amely gazdag ruhaportékáját akarta Szalontára szállítani.

Ki a tettes?

Dienes detektív ma délelőtt számolt be utjának eredményéről Egely bűnügyi vezetőnek. Meg is nevezte a valószínű rablóvezért, Lakatos (buci) János váradlessi 38 éves cigány személyében. Ez a cigány eltűnt szombat óta a falujából s ravaszágában eltulozta a terveit. Négy helyen látták, négyes alibit szerzett és ezzel lett gyanússá. A falvak, ahol a koresmában, cigánytanyán megjelent, mind a rablás helye körül vannak, a ravasz cigány az alibik helyén átöltözve, más, meg más ruhában jelent meg, hazulról azonban fehér nadrágban ment el, így szerepelt a rablásban is, ahol fehér nadrágját meglátták a sötétben is.

A rendőrségen a késő éjjeli órákig várták a vidéki őrsök jelentését, de az elfogatás híre csak nem jött meg. Mint értesülünk, az egész vidéken nagy az izgalom a kóborló és menekülő cigányok miatt.

..HIREK..

* **Széchenyi püspök a Népszövetség jogvédő irodájának.** Megkapó módon és bőkezűen mutatta meg gróf Széchenyi Miklós megyés püspök azt a meleg érdeklődést, mellyel a Katholikus Népszövetség iránt érdeklődik. Nemrég nyit meg a Népszövetség jogvédő irodája, a hol a tagok ingyen jogi tanácsot kaphatnak. A megyés püspök most lehetővé tette, hogy a népszövetségi ügyvédek részére a szükséges törvénykezési és közigazgatási anyag minden fölmerülő esetben kéznél legyen. Tegnep gróf Széchenyi Miklós püspök egy legújabb és legteljesebb kiadásu, modern igazságügyi és közigazgatási törvény- és döntvénytárral lepte meg a Népszövetség igazgatóságát. A rendkívül becses ajándék lehetővé teszi, hogy a jogvédő iroda mindenben feladata magaslatára álljon; a Népszövetség legközelebbi csoportvezetők teljes számu küldöttsége által fogja megköszönni a főpásztor bőkezű gondoskodását.

* **A pozsonyi egyetem.** A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király megengedte, hogy a Pozsonyban felállítandó egyetem örök időkre „Magyar királyi Erzsébet Tudomány-egyetem“ nevet viselje.

* **Esküvő.** Dr Szintay Lajos fiatal jőnevű nagyváradai ügyvéd, ma, szerdán november 20-án délután egynegyed 5 órakor vezeti oltárhoz Schweiger Leonát, dr Schweiger Ede ügyvéd kedves leányát. Az esküvő a várad-olaszi-i róm. kath plébániatemplomban megy végbe.

* **Kinevezések.** A pénzügyminiszter Ásmány Zoltán pénzügyi fogalmazó gyakornokot a nagyváradai pénzügyigazgatóságnál a X. fizetési osztályba pénzügyi fogalmazóvá nevezte ki. A nagyváradai pénzügyigazgatóság az újonnan felállított magyarcsékei adóhivatalhoz hivataloszólvává Kátonka Mihály nyugalmazott csendőrőrsvezetőt nevezte ki.

*** Miért nem emelik a csatornázási pótdadót?**

Nagy-Várad város csatornázási adója nem fedezi a kiadásokat a jövő évi költségvetés összeállításánál a csatornázási adó felemelése volt tervbe véve. Hosszas tárgyalás után a városi tanácsnak sikerült megtalálni a módját, hogy a csatornázási adó felemelése elkerülhető legyen. Ugyanis az új vízmű telep évenként mintegy 31000 koronát fizet a városi villamos telephoz az üzemhez elhasznált áramért. A jövőben a villamostelep ingyen szolgáltatja a vízvezetési telep részére szükséges áramot. A csatornázási alapnál hiányzó 30,000 korona fedezésére azonban a vízvezetési alap ad át 30000 koronát, s így nem lesz szükség a csatornaadó felemelésére. Ez ellen a miniszternek sem lehet kifogása, mert éppen a belügyminiszter nyilatkozott akként, hogy egyesíteni kellene a vízvezetési és csatornázási alapot, mert a kettő között összefüggés van s ha ez megtörténne, úgy is egy alapon kezelnék mindkettő bevételeit és kiadásait.

*** A Hédervári Kont-émlék.** Győri tudósítónk írja: Gróf *Khuen-Héderváry* Károly volt miniszterelnök hédervári kastélyának parkjában ma is áll még az a történelmi nevezetességű évezredes fa, amely alatt a hagyomány szerint Kont János a híres vezér társaival összeesküdött. E fatörzs alá most fogják felállítani azt az emlékművet, amelyet *Khuen-Héderváry* gróf megbízásából *Tóth István* szobrászművész mintázott. A bronzból készült domborművön három cimere van. Az első a Kont család cimere, amelyet maga a híres vezér tart, a másik a *Viczay* grófi család cimere, amelyet *Viczay* gróf zászlósúr fog a kezében tartani és a harmadik a *Khuen-Héderváry* grófi család egyesített cimere. A cimereket és a feliratokat *Thallóczy Lajos* és *Fejérpataky László* állították össze. Az érdekes emlékművet családias jellegű ünnep keretében avatják fel.

*** Vetítőest a Katholikus Körben.** A Katholikus Kör tegnapi vetítőestélyén ismét a szokott nagyszámu és előkelő közönség töltötte meg a kör nagytermét, Dr. *Némethy Gyula* theologiai tanár, a vetítőestélyek népszerű, kedvelt előadója mindegyiknél a velencei gyönyörű új *Campanille* felavatását konferálta be. Velence büszkeségének, az imponálóan szép *Campanille* felavatásának nagyszerű, lélekemelő és színes szép ünnepségét kitűnően sikerült mozgóképekben mutatták be a közönségnek. A hirdett előadás helyett (minthogy a közép-kori székesegyházak képei nem érkeztek meg) dr. *Némethy Gyula* a katolicizmus két legfontosabb, legjelentékenyebb városáról *Rómáról* és *Lourdesről* tartott mély gondolatokban gazdag, szép előadást, amelynek során az örök városnak, és *Lourdesnek* nevezetesebb, szebbnél szebb képei jelentek meg a fehér vásznon. — Mához egy hétre *Kovács Kandid* premontréi tanár természet-tudományi tárgyú előadást fog tartani az *időjárásról*. Ezt meylezőleg a virágok királynőjének, a csodás szép *Viktoria Regiának* a virágzása mozgóképekben kerül bemutatásra.

*** Vasuti tarifa-tanfolyam.** A nagyvárad kereskedelmi és iparkamarában tegnap vette kezdetét a vasuti tarifa-tanfolyam, amelyet *Weismayer Brunó*, a „*Tarif-Anzeiger*” szerkesztője tart. Résztevők szép számmal vannak a kiváló fontosságú tanfolyamon, amely különösen a nagykereske-

dőkre és a vasuti szállítással foglalkozó nagyobb cégekre különösen érdekes. A tanfolyam naponként este fél 9 órakor kezdődik és a jövő hét közepéig tart.

*** Jánossy Gyula** főkapitányhelyettes tegnap visszatért szabadságáról és átvette a bűnügyi osztály vezetését. *Jánossy Gyula* kitűnően használt a szabadság s most friss energiával állott az ügyek élére.

*** Egy család a lángok közt.** Irtózatosszerű szerencsétlenség történt tegnap egy kis ismeretlen biharmegyei községben, *Szovárhegyen* *Alb* *Stefánné* öreg özvegyasszonynak kigyulladt a háza és az asszony három gyermekével együtt oly súlyos sérüléseket szenvedett, hogy mind a négyen belehaltak sebeikbe. A katasztrófa úgy történt, hogy az asszony petróleumot akart önteni az égő lámpába, azonban a petróleum felrobbant és egy szempillantás alatt tüzet fogott a szoba. *Alb* *Stefánné* gyermekei megmentésére sietett, de mire a két nagyobb fiú kiszabadult az égő házból és alig öthetes legkisebb gyermekét karjai közt kivihette a lángok közül, olyan irtózatosszerű sérüléseket szenvedett, hogy pár perc alatt belehalt sebeibe. A gyermekek közül egy szintén azonnal meghalt, a másik kettőt pedig tegnap reggelre szabadította meg a halál borzalmas szenvedéseitől.

*** Halálozás.** *Stotter* Sándor vállalkozó, hosszas betegség után *Kolozsvárt* elhunyt. A megboldogultban *Stotter Aladár*, a *Diósi* fakereskedő cég főtisztviselője, a *NAC* alelnöke testvérbátyját gyászolja.

*** Népszövetségi értekezlet Debrecenben.** A debreceni Katholikus Népszövetség vasárnap tartotta novemberi értekezletét. A program sarkpontja dr. *Zalai János* előadása volt, melyben egy Debrecenben létesítendő keresztény pénzügyintézet eszméjét vetette föl nagy helyeslés mellett. Az intézet a kisiparosok s általában a középosztály érdekeit óhajtja szolgálni, minden heti 20 filléres betéteket szervez. Az értekezleten dr. *Papp Károly* ügyvéd, a nagyvárad szervezete részéről igen megkapóan szólott a pozitív keresztény meggyőződésről és kivált a tulhajtott demokracizmus tévedéseit fejtegette. A vezetőség bemutatta a tartandó programját vasárnaponkénti vetítő előadások. A Népszövetség Otthont nyitott, hol énekkart is szervezett minden kedden este pedig férfiaknak hitvédelmi, vagy tudományos előadást tartanak. Az értekezlet sürgönyileg üdvözölte a Katholikus Népszövetség nagygyűlésére Budapesten összegyűlteket s lelkesen ünnepelte jövőjét, dr. *Stanczel Ferenc* nyugalmazott egyetemi tanárt, ki e héten tartja aranymiséjét.

*** Elöntött falu.** Az ismét beállott esőzés veszedelemmel fenyegeti a folyók és patakok közelében lévő helységeket, különösen a hegyi patakok környékét. A patakok ugyanis perceről-percre egyre jobban telnek a hegyekről leömlő vízzel és csak órákig tudják befogadni a rengeteg vízmennyiséget. Mint élesdi tudósítónk jelenti, tegnap *Köröszgégény* községét fenyegette igen nagy veszedelem. A községen egy harmadrangu patak folyik, mely eddig még a legnagyobb esőzések alkalmával sem rakoncátlanodott. Tegnap délben a patak egyszerre csak átlépte a medret és végig hömpölygött a falun. A víz egy fél óra alatt elborította a község egyetlen utcájának alsó részét. A házakból ijedten menekültek az emberek. Az ár első órában már oly magas volt, hogy a házak belsejében a fél métert is meghaladta. Ré-

mes látvány volt, amint az asszonyok szakadó esőben derékig gázolva a vízben, karjaikban gyermekeiket szorongatva menekültek magasabb helyekre. Mások egyes butor-darabokat cipeltek az árból, ahova kisodorta a lakásból a víz. A házi állatok kétségbeesett böggéssel igyekeztek menekülni a jég-hideg vízből. Az áradásról értesítették a főszolgabíró, aki azonnal intézkedett, hogy a veszedelemben forgó községbe csendőrök menjenek ki. A kulturmérnöki hivatalból szintén kiszállottak, hogy a megfelelő védelmi munkákat fogatosítsák. A patak áradása egyre tart. A víz a magasabb részekről folyton ömlik s így a falu másik része is veszélyeztetve van. Jelenleg csendőrség van a helyszínen és a szomszéd község lakosságával vállvetve igyekeznek megmenteni amit lehet. A köröszgégényi áradáson kívül a margitai járásból is kaptunk áradásra vonatkozó híreket. Itt a *Berettyó* fenyeget kiöntéssel, sőt a lapályosabb helyeken már át is lépte a folyó a gátat. Több helyen a hidak víz alatt vannak, úgy, hogy a közlekedés veszedelmes. Ha az idő meg nem változik, nagy veszedelmektől lehet tartani.

*** Lemondott az egész kötegyáni előljáróság.** Kötegyán község egész előljárósága megjelent *Csanády Jenő* főszolgabírónál a főbíró vezetésével és bejelentették, hogy állásukról lemondanak. A tömeges lemondás oka az, hogy a kötegyáni előljáróság tagjai nagyobb részt olyan férfiak, akik nem rendelkeznek olyan vagyonnal, hogy minden idejüket a községnek szenteljék. Kénytelenek gazdaságukat elhanyagolni, az előljárói fizetés oly csekély, hogy nem nyújt kárpótlást a gazdaság elhanyagolásáért. A főszolgabíró tudomásul vette a lemondást. Az új előljáró-választást legközelebb megtartják.

*** Véres csata az erdőn.** Tegnap délben véres csatározás folyt le több törpefalvai lakos közt a magyaresékei erdőben. Az eset szereplői *Muc Péter* a feleségével valamint *Szolomie Tivadar* és *Szolomie György*. Ez a négy ember valamikor a legjobb viszonyban élt egymással. Törpefalván szomszédok is voltak és talán ennek tulajdonítható, hogy tegnap vérbefagyva hagyták egymást a magyaresékei erdő sáros útján. A *Szolomie* és *Muc* familia a múlt hónapban valami csekélységen összekülönbözött. A két család az eddigi szokásoktól eltérőleg nem egymás közt intézte el a sértések láncolatát, hanem a bíróságnál keresett elégtételt magának. A felperesek *Szolomie*iek voltak. Tegnap délelőttre volt kitűzve a becsületsértési pör a magyaresékei járásbírósnál, ahol megjelentek a felek, természetesen magukkal hozván a taruk egész táborukat. A bíróság nem találta bűnösöknek *Muc*ékat és felmentő határozatot hozott. Az ítélet roppant elkésértette a felpereseket és elhatározták, hogy most maguk fogják elintézni az ügyet. A felek külön-külön indultak utnak a tárgyalás után. A tanuk megoszolva kísérték a pereskedőket *Törpefalva* felé. Az út egy erdőn vezet keresztül. Itt a két csapat találkozott egymással. *Szolomie*iek belekötöttek *Muc* *Péter*be, aki egy ideig türe a sértéseket. — Később *Szolomie Tivadar* *Muc*hoz ment és öklével hátba vágta. *Muc* az ütést vissza adta, mire kezdetét vette az általános verekedés. A felek irtózatosszerű módon verték egymást. Mikor a bot eltört előkerült a bicska és azzal rontottak egymásra. *Szolomie*iek töb-

ben voltak és Muczékát leverték. Mucz Péter feleségével együtt vértől borítva eszméletlenül maradt a esata színhelyén. Szolomiék a verekedés után elmenekültek Törpefalvára. A két áldozat sárosan, sebekből borítva feküdt órák hosszat az erdőben, míg tudomást szereztek a verekedésről a magyarcsékei esendőrök, akik a helyszínre mentek és a két sebesültet elszállították lakásaikra. A verekedők kinyomozására megtették a kellő intézkedéseket.

*** Abnormis időjárás.** A gazdák kétségbe vannak esve az időjárás miatt. Az állandó nedves időjárás még mindig hátráltatja az őszi gazdasági munkák befejezését. Az eső két nap óta ismét állandóan hull s a víz elborít mindent. A Körös felső vidékén is nagyobb esőzések járnak, mert a Körös folyó vize erősen megdagadt. Már november vége felé jár az idő, de még több helyen lefolyt a tengeri, ott áll a száraz s kicsirázik, tönkre megy. A cukorrépa és takarmányrépa a földben van. Még nagyobb baj, hogy a gazdák nem tudnak szántani, vetni és a legtöbb helyen, egész uradalmakban az őszi vetésnek hire-hamva sincsen, mert vagy víz borítja a szántóföldet, vagy annyira lágy az, hogy nem lehet szántani. Nagyon sajnárú esztendő elé nézünk, ha még soká tart a mostani abnormis időjárás.

*** Összeégett gyermek.** Vaskóhi tudósítónk jelenti, hogy ott borzalmas módon lelte halálát tegnap délelőtt egy kis fél éves gyermek. Muc Katica. A gyermeket szülei egy 6 éves gyermek gondjaira bízva hagyták lakásukon. A 6 éves gyermek a tűz mellett egy orsó kenderrel játszott. A kender valahogy tüzet fogott. A kisleány ijedtében az orsót az ágyra dobta, ahol a csecsemő volt. Az ágy lobbot vetett és ettől megégett a gyermek is. A 6 éves gyermek elmenekült. Mire a szülők előjöttek a kis leánynak már csak megszenesedett hulláját találták az egő szobában.

*** Tolonc, akit a babájához kísérnek vissza.** Érdekes emberrel volt dolga tegnap az élesdi főszolgabírnak. Javában dolgoztak a hivatalban, amikor egy torzonborz alak kocogott be az ajtón. Az alak a főszolgabírot kereste. Mikor a főszolgabíró elé jutott, ott elmondta, hogy neki sem pénze sem foglalkozása nincs, — kísérjék őt haza.

— Hát aztán hova való?
— Se hazám, se falum. Én sehova se való vagyok.

— Hát hova kísérjük?
— Ahova tetszik.
— Hogy hívják legalább?
— Villa.
— Villa?
— Ühüm.
— Milyen villa.
— Hát nekem mindegy, favilla.

Mikor már látták, hogy nem tudnak vele boldogulni más uton akartak célt érni.

— Van-e babája?
— Hogyne vóna? Van a Szavéta Pecsavelesden.

— Rendben van. Mondották a hivatalban és eltoloncolták a babája kajjai közé. Hadd törődjenek aztán vele Pecsavelesden, ha más nem, az a bizonyos Szavéta, aki aligha fogja szívesen látni az ő kedves babáját csendőr asszisztencia mellett, de legalább Élesden megszabadultak tőle.

x Egy 5 szobás lakás Rákóczi-út 32., Gerő-házban, 1913. május 1-re kiadó.

Vadász urak figyelmébe. A közelgő vadászati évadra való tekintettel felhívom a nagyérdemű vadászközönséget, hogy fegyver és vadászati cikkek beszerzését nálam eszközölje Oriási választékot talál itt a legelőkelőbb gyártmányú fegyverekből, a legjobb töltények egy külföldi mint belföldi löporral készültek a legpontosabban készítve s ajánlom fegyverjavító műhelyemet, hol szakszerűen, gyorsan és pontosan eszközölök minden nemű fegyverjavítást. Ne adják fegyvereiket kontárok kezébe mert azok tönkreteszik és később többé fog kerülni annak hejreállítására. M. kir. löporáruda Telefon 269. Tanoncok felvétetnek. **Ladányi József** puskaműves, fegyverkereskedő, Nagyvárad, Pécs.

x TUZIFA hasábos és aprítva, ugyszintén elsőrendű porosz kőszén házhoz szállít **Weiszberger és Társa.** Telefon 688. Telep: Váradvelence, vasutná.

A „Biharmegyei Gazdák Aru- és Hitelintézete Rt.” sertéshizlaldájában (Őssi-tér) hizott sertések napi áron egyenként is kaphatók.

x Ungváry Gergely könyv- és papirkereskedése Nagyvárad, Rákóczi-út (Orsolya-zárda). Ajánlja dúsan felszerelt raktárát, **szépirodalmi és ifjúsági** könyvekben, valamint **legújabb művészi lapokban.**

x Kossuth-utca 6. számú ház Körös felőli oldalán 3 szoba, fürdő-szoba és mellékhelyiségekből álló modern emeleti lakás november 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár részvénytársaságnál.

KOSSUTH-U. 2. sz. ház emeletén **két szoba s mellékhelyiségekből álló lakás nov. 1-re kiadó.** Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

x EGY HÁZ Szaniszló-utcán pénz nélkül megvehető. Cím megtudható a kiadóhivatalban.

x Kossuth-utca 6. sz. ház emeletén a Körös felőli oldalon modern **három szobás lakás** mellékhelyiségekkel azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

x Aszódi olcsó karácsonyi vásárja **Kossuth utca Sas-palota.** A helyi és vidéki mélyen tisztelt vevőközönség b. tudomására hozom, hogy friss déli áruim megérkeztek. Vidékieknek szállít postán Magyarország bármely állomására a közkedvelt **Aszódi-cég.** Elsőrendű datolya, malaga és füge, óriás tiroli maroni, olasz mogoró és cocusdió, mézédés narancs és érett citrom, remek cukrozott déli gyümölcsök, bámulatos szép és kitűnő ízű thea-sütemények, legnemesebb fajú kínai theák, valódi angol és francia rumok igazán meglepő olcsó ártért. Dús választék **karácsonyi és újévi** cukorkákban, nagyban és kicsinyben. Állandóan friss pörkölt zamatos kávé 8-féle vegyületekből, melyből próbarendelést méltóztassanak tenni. Kiváló tisztelettel: **Aszódi Mihály** triezti kávé és thea közvetlen behozatala, cukorka és déligyümölcs nagykereskedő. Telefonszám egész megyére 635. Fiók telefon 1016. Fiókület **Cukorka Király** Kert-utca. — **Cukorka Király** Rákóczi út. Telefon 610. — Gerbeaud cukorkák és sütemények friss minőségben.

Valódi **Amerikai és Chas-sala** cipők, legjobb **Bor. alino** és **Pichler** kalapok
REICHARD áruháza
cégnél szereshetők be.

Középiskolai

magánvizsgára-, érettségire-, javító vizsgákra **egész nyáron** át készülhet a **dr. Kállay-fele szemináriumban** (Budapest, IX. Lónyay-utca 18 b. Telefon 125-38.) Eredményei köz-tudomásulag kiválóak.

x Szent László nyomdában 14-15 éves írni-olvasni tudó leány kijárónak felvétetik.

x A Rose nyelviskola felvételi irodája. A Rose-nyelviskola folyó évi november hó elseje óta felvételi irodát tart fenn Rákóczi-út 3. sz. alatt, a hol az érdeklődő közönségnek az iskolára vonatkozó mindennemű felvilágosítással készséggel szolgálnak. A nyelviskola tanfolyamára bármely órán be lehet iratkozni.

x Női chevreaux v. box cipő 7. kor, férfi box cipő 8. kor, chevreaux 9. kor. Iru box cipő 7. kor. 35-39 számig finom női fél cipő 5. kor., nyú szőr kalap 5. kor. állandó parti vételek Feketénél Elite-kávéház mellett. Calosnik nagyon olcsó árban.

SZÍNHÁZ

Heti műsor:

Szerda: A napraforgós hölgy.
Csütörtök d. u.: Aranyember, ifjúsági előadás, este: A napraforgós hölgy.
Péntek: Limonádé ezredes.
Szombat: Koldusdiák.
Vasárnap d. u.: Asszonyfaló, este: Tengerész Kató, (új operett.)

Ifjúsági előadás. Csütörtök délután ifjúsági előadás lesz. Jókai Mór esodás szépségű drámáját, az Aranyembert játssza a színház.

Pénteken: Limonádé ezredes. Harsányi Zsolt és Vincze Zsigmond nagy sikert elért énekes bohózata, a Limonádé ezredes kerül színre pénteken este. Az énekes bohózat, amint megjósoltuk, nagy sikert ért el, valószínű, hogy ismét telt házat fog a darab vonzani.

SPORT

A Sportegylet társasvacsorája. A Nagyvárad Sport Egylet e hó 20-án este 8 órakor a Széchényi-szálloda külön éttermében társasvacsorát rendez. Étkezés étlap szerint. Az elnökség ezuton kéri fel a tagokat, hogy ez összejövetelen minél számosabban megjelenjen s megjelenésüket **Poyvár Széver** titkárnál (Szaniszló-utca 5. szám) 20-án délig jelezni sziveskedjenek.

IRODALOM

„Népoktatás.” Tanügyi folyóirat. Szerkeszti: Dreisziger Ferenc. Kalocsa. Ára egész évre 4 korona. Ezen elméleti és gyakorlati folyóiratnak most jelent meg a 9. száma. Tartalma: Kolossváry Mihály: A keresztény kultúra, Dreisziger Ferenc: Az iskolakötelezettség korhatára. Miholicska János: Az iskolai szociális nevelésről. Polácsi János: A gyermektanulmányozásról, Dienes

Károly: A rajzolás és kézügyesség a népiskolában. S.—: Egy tanítóról. — Dreisziger, Miholicska. Polácsi és Dienes közleménye egy-egy nagyobb méretű tanulmány folytatása. Értékes, elmélettel megvilágosított gyakorlati dolgozatok. — Egyesületi élet. Apró közleményei tartalmasak és érdekesek. Értékes lap és a legolcsóbb a nemben.

NYILTÉR

Dr. Bock Ármin

szemorvos

Zöldfa-u. 3. sz. alá költözött és rendelését megkezdte.

Dr. Kaczián Kálmán

ügyvédi irodáját

Uri-utca 15. szám alatt (főpostával szemben)

megnyitotta.

TÁVIRÁTOK

Házkutatás az eltűnt konzul lakásán.

Belgrád, nov. 19.

(Saját tud.) A kormány ma házkutatást tartott Prohászka Oszkárnak, az eltűnt prizrendi konzulnak lakásán. Kompromittáló iratokat találtak, melyekből kiderült, hogy Prohászka az arnótákat a szerbek ellen izgatta. Az egész szerbellenes mozgalomnak — e jelentés szerint — ő volt a sugalmazója.

Albánia proklamálja a függetlenségét.

Trieszt, nov. 19.

Ma ideérkezett Izmail Kemal albán bég, aki egy újságíró előtt kijelentette, hogy az albánok meg fogják a szerbeket előzni Durrazóban s nyomban proklamálják Albánia függetlenségét. Megalakítják az ideiglenes kormányt és teljes állami berendezkedésüket alkotmányos formák közt fogják megteremteni.

Aggodalom Szófiába.

Szófia, nov. 19.

A szófia lapok hatalmas cikkekben foglalkoznak Szerbia és Ausztria-Magyarország között kiélezett helyzettel. Konstatálják, hogy a

helyzet rendkívül komoly, változatlanul feszült és nagy aggodalomra ad okot.

Monasztiri veszteség.

Belgrád, november 19.

(Saját tud.) A katasztrófális török vereség nagyságát ma egy belgrádi távirat oda nagyítja, hogy 70.000 török esett el és a zsákmány 10 millió koronára tehető.

Nagykövetek kihallgatása.

Bécs, november 19.

(Saját tud.) Ófelsége ma külön kihallgatáson fogja fogadni Erszky német és Avarna herceg olasz nagyköveteket.

Az eltűnt konzul ügye.

Belgrád, november 19.

(Saját tud.) A prizrendi eltűnt konzul ügyében Ugron István nagykövetünk ismét lépéseket tett Pasicnál. Pasic kijelentette, hogy kielégítő módot fog adni az elintézésre.

Fényképező gépek

mindenféle kellékekkel.

Lorgnettek, hő- és lázmérők legnagyobb választékban. Javitások elvállaltatnak

PETRY ÁRPÁD

órák- és látszerész

Nagyvárad, Rákóczi-ut 9.

Tarsoly és Rieszó mellett a Riman czy palotával szemben

Telephon (vidékre is) 181 sz.

Regénycsarnok.

GYÖNGYVIRÁG.

Irta Cseres Andor.

A leány halkán suttogta: megteszem! A vén ember megragadta a leány kezét, ajkaihoz akarta vinni, de már nem volt ereje hozzá, hátrahanyatlott és meghalt.

Aréán a megnyugvás derüje ömlött el.

A leány mikor reá tekintett, elfogódott szível sohajtotta:

— Milyen nagyon szeretett!

A jelenlevők mind annyian szomoruan állották körül a halott ágyát és Korponayné könyezve borult bátyja kebelére.

A leány megkereste a könyvet, magához vette a gyöngyvirágot és a buzavirágot és amikor a holtat felravatalozták, ugy eselekedett, amint mondva volt.

Az a gyöngyvirág volt az, amit a leány husvét második napján adott volt.

A temetés nagyon díszes volt.

Megjelentek ott Borsodvármegye kis és nagy birtokosai, a négyesfogatok egymást érték, a fekete ruhás tömeg, mint fekete felhő vonult fel a Hidvégi-ház térs udvarában.

A koporsó mellett két gyászruhába öltözött nő állott, az özvegy Hidvégi Kelemenné és a halott huga Korponayné.

Gyöngyvirág egyszerű öltönyében távolabb állott, csak a szemébe lopózkodó könnyek árulták el, hogy ő is gyászol.

A temetésre eljött gróf Hellebrand Ákos is nejével és hugával Margittal, de akit legkevésbé vártak, báró Horvát Miksa is megjelent; őt az hozta ide, hogy az elszázi leányt el nem bocsáthassa magától messzire, mert atyjának ígéretet tett, azután meg feléledt benne újra az a régi vágy, amikor a Gyöngyvirág nevet adta a leánynak — akit akkor átölelt, de meghódítani nem tudott. A félben maradt ostrom bele vágott a szívébe, maga előtt szégyelte magát, hogy férfi létére egy leányon győzni nem tudott és abba hagyta a támadást.

Addig-addig változtatta helyét, míg az elszázi közelébe férközhett.

— Gyöngyvirág! — suttogta halkán én is itt vagyok.

A leány reá nézett nagy, könyes kék szemével, azután elfordította a fejét tőle.

Hellebrandéktól épen oda láthatott, ahol Miksa helyet foglalt, noha a férfi törekedett arra, hogy magát sógora és huga elől elfedje.

Felette rossz hatást tett reá ama mély szomorúság, ami Margit arcán és alakján előmlött.

Erezte, hogy gázságot követett el, de mentegette maga előtt magát azzal, hogy heve, bosszuja lángja elragadta, tehát önkénytelenül és mégis dacos elhatározással tette, amit tett.

Az az egyén, aki elfedte őt, megmozdult és egy ujonnan érkező elé lépett miáltal pillanatra fedetlen lett és bár gyorsan törekedett visszahúzódni, hogy látható ne legyen, Margit tekintete reá esett, a leány a szívéhez kapott és hátra tántorodott.

— Mi bajod Margit? — kérdezte bátyja, karjaival fogván fel őt.

— Miksa! — jaj Miksa... kiáltotta a leány és eszméletlenül rogyott a bátyja karjaiba.

Ákos arra nézett, ahol Miksa állott, két villogó szemet látott, melyből a gyűlölet lángja dőlt reá.

A két férfi szemei pillanatra egybe kapcsolódtak, égett mindkettő benseje.

Ákos előtt egyszerre világosság derengett, huga nagy szerencsétlenségének okozója Miksa lehetett, az általa ajándékozott aranyláncot törte szét a leány, itt tehát meg kellett lenni az összefüggésnek.

Amikor Margitot neje ápolása alá adta, Miksa már nem volt látható, eltűnt a nagy tömegben, ami az udvart eltelepte.

A férfi eltűnése felingerelte Ákost.

— Nem volt elegendő, hogy mint a felesége fivére őket elkerülte, de sőt még el is menekült előle, ez teljes bizonyosságot állapított meg, hogy Margit és Miksa között történt olyan valami, amiért a férfi számolni köteles.

Gyöngyvirág észrevette a bajt és sietve ment a grófnéhoz, hogy Margit ápolásában segélyére legyen, mivel a főhadnagy Miksa után sietett, akit azonban nem talált sehol.

Ákos ezután visszatért nejéhez és hugához, ez utóbbit már az elszázi leány karjaiban találta.

Margit lassankint magához tért és ijedten nézett körül, amikor szeméit felnyitotta.

— Nincs itt? — kérdezte Gyöngyvirágtól.

— Kicsoda? — firtatta ez.

Miksa meglátta, hogy milyen hatással volt Margitra és ez elegendő okul szolgál arra, hogy a temetés szertartásait elhagyja, de Gyöngyvirágot figyelte, nehogy elvonuljon előle.

Férfi-büszkeségét sértette volna, hogyha ez a leány bármilyen módon, fufanggal vagy a sors szépséges játéka által kisiklik karmai közül. Ő az elszázi leányt birni és semmivé tenni akarta.

A nagy temetés után Ákos nejét, hugát és Gyöngyvirágot kocsiba ültette és haza küldötte.

Gyöngyvirágra nem volt már szükség, Korponayné nem gondolt vele többé, a száraz virágok el voltak helyezve oda, ahova bátyja rendelte, a leány elmehetett a nagy világba.

Miksa nagy meglepetéssel látta, hogy a leány kisiklott körmei közül, a ragadozó és éhes állat erre nem gondolt.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG

Gabona üzlet.

Irányzat a balkáni helyzet nyugodtabb felfogására lanya.

Mai árfolyamok.

Októberi buza	— — —	11.—
Áprilisi buza (1913.)	— — —	11.80
Októberi rozs	— — —	10.40
Áprilisi rozs (1913)	— — —	10.52
Októberi zab	— — —	11.82
Áprilisi zab (1913)	— — —	11.24

Szept. tengeri	— — —	7.74
Májusi tengeri (1913)	— — —	8.03

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	—	786.—
Oszták hitelrészvény	—	603.—
Jelzálogbank	—	418.—
Leszámitoló és pénzváltó	—	506.—
Magyar bank	—	531.—
Közuti vasut	—	651.—
Városi villamos	—	373.—
Salgótarjáni kőszén	—	713.—
Rimamurányi	—	689.—

A szerkesztésért felelős:

Dr VUCSKICS GYULA.

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban.

Ő CSÁSZ. ÉS APOST. KIR. FELSÉGÉNEK

közös katonai jóté-

XXIX-ik cs. és kir.



LEGFELSŐ FELHATALMAZÁSA FOLYTÁN

könyvcélokra szánt

államsorsjáték.

Ez az Oszták birodalomban egyedüli törvényesen engedélyezett sorsjáték 21.146 készpénz nyeresémet tartalmaz 625.000 kor. összértékben.

A főnyeremény **200.000** korona.

A húzás 1912. december 19-én fog megtartatni.

Egy sorsjegyek ára 4 korona.

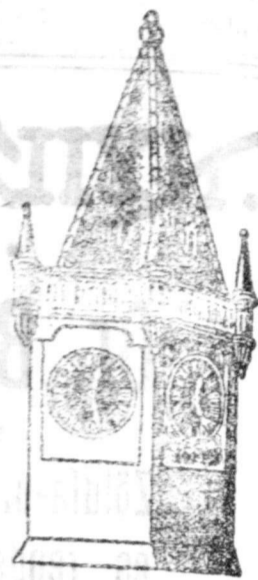
Sorsjegyek Wienben a csász. kir. államsorsjátékok osztályánál, III. ker., Vordere Zollamtsstrasse 7. sz. a., továbbá a lottógyűjtődékben, dohánytőzsdékben, adó-, posta, távirat-bivataloknál, vasuti állomásokon és váltóüzletekben stb. kaphatók. Játéktervek sorsjegyvevők részére ingyen adatnak ki. A sorsjegyek portómentesen küldetnek szét.

A csász. kir. lottójövedéki igazgatóság (államsorsjátéki osztálya.)

Mezoy Dezső

toronyóra készítő
Nagyvárad, Szt. János-u. 64.

Az ország egyik legrégibb és legmegbízhatóbb toronyóra készítő telepe. Olcsó árak, több évi jótállás. Villanyerő berendezés.



Kívánatra árjegyzéket bérmentve küld.

Kiadó üzlethelyiség

Rákóczi-uton

különösen alkalmi árusoknak. Értekezhetni Rákóczi ut 6. szám alatt a Szövetkezet üzletében.

FÉLIX-FÜRDŐ

nyári és téli gyógyhely. Európa leggazdagabb kénés hévviz forrása. Víz hőfoka 49° C. 17 millió liter víz mennyiség. Csuz. kőszvény, ischiás, izzadmányok és női betegségek ellen. 1909-ben 9200 beteg hagyta el május hó 1-ig. Elsőrendű ellátás, reggeli, ebéd, vacsora, fűtés, szoba világítás, egyszeri fürdés a Ferencz-fürdőbe pkró-czozással hetenként 56 koronába kerül.

A Viktor szálló folyosója össze van kötve a fürdőkkel. A folyosókon lévő kályhák állandóan fűtve vannak. Bármilyen időben meghülés veszélye nélkül lehet a kurát eredménnyel használni.

Posta, távirat, interurbán telefon, állandó gyógyszertár a fürdő telepen. Prospektust küld az igazgatóság.

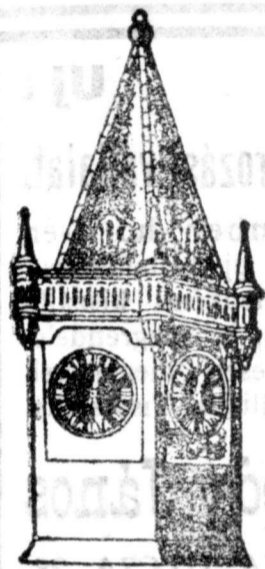
Hanincs meglegedve

szabójával, mert drága vagy rossz szul szab vagy nem pontos, szóval bármi okból. Keresse fel **DARABONT GY. és TÁRSA** uriszabó céget Szilágyi Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és meglepi őnt az ottani szolid, olcsó, kifogástalan kiszolgálás. Alkalmi és gyászruhák 24 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről ujat készítenek. Valódi angol szövetek.

Helyi és vidéki telefon 980.

Sarkady és Szánthó**TORONYÓRA GYÁRA**

Nagyvárad, Damjanits-utca 30.



Ajanlja 1 héten egyszer felhuzandó és 1 napban egyszer felhuzandó toronyóráit „szegecs” és „szabadlengésű” járattal, réz kerekkel. Olcsó árak.

TÖBBÉVI JÓTALLÁS.
Villanyerő berendezés.

Árjegyzék kívánatra. Saját ház.

Ez a „Muki” művész

szájharmonika dobbal. Bárki egy óra alatt megtanulhat rajta játszani. A dalokat a művész harmonikán játszik, a valódi bőrrel ellátott dob pedig kísérőül szolgál. Ara tokkal és egy mesés ajándékkal együtt csak 4 korona. **Wagner a „Hangszer Király”** országzerte elismert elsőrendű hangszerárúháza, Budapest, József-körút 15. Fényképes árjegyzék ingyen.

ÓVÁS: Figyeljünk jól a pontos címre és házszámra.

**LENGYEL JÓZSEF**

épület- és díszmű-bádogos, vízvezeték-, fürdőszoba- és szagtalan angol klozet berendező

elfogad

házak, tornyok, kastélyok

állandó jókarban tartását

Költségvetéssel egy helyben, mint vidékre díjtalanul szolgál.

Bádogos és szerelő-telep:

Beöthy Ödön-utca 78. sz.

Helyi és vidéki telefon 338. szám.

A Biharmegyei Gazdák Áru és Hitelintézte rt.

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Büszkített alaptőke: 1.000.000 korona

Elfogad lakarékbetéteket, ha azok állandók 5,0%-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámítol váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenféle bankszerű beszedésekkel (incassó díj mellett).

Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad elsőnyős törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyósít házakra és földbirtokokra.

Nagyvárad város**VILLAMOS MŰVE**

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Ertesítjük a t. közönséget, hogy a **Wolfram lámpák**

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzólámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletos szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világítási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillárok.

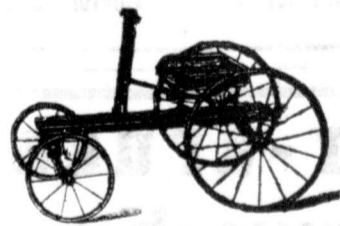
vilámpák

állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos motorok

1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja 55. sz.

**GYERMEK JÁTÉK**

Eredeti Angol és Amerikai játék újdonságok. Bőrönd, Bördízmű, Utazó kellekek. = Legelőnyösebben beszerezhetők a

BELVÁROSI ÁRUHÁZBAN

NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut 10. STERN-palota.



Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókja.

A 4 százalékos magyar koronajáradék f. évi december 1-én esedékes szelvényeit már november hó 20-tól kezdve költségmentesen beváltjuk.

A Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókja.

Telefon 10-87. Telefon 10-87.

A legmodernebb bútorokat készíti

Kovács Zsigmond

m ű a s z t a l o s

Szacsuvay-u. 70. sz.

Géperőre berendezve.

Telefon vagy levelezőlap nívásra azonnal megjelenek.

Terv és költségvetés díjtalan.

DEUTSCH SIMON

MŰBÚTOR-ASZTALOS
NAGYVÁRAD, ŐR-UTCA 6.

Ajánlja saját készítményű hálószoba-, ebédlő-, előszoba- és konyha modern-kivitelű berendezéseit, melyekből háló- és ebédlő-szoba állandóan nagy raktár. Javítások jutányos árban. Költségvetés díjtalan. Levelekre válasz. Meghívásra azonnal jövök.

Szalonna, prima, pörkölt, nehéz áru legjutányosabban kapható. Mindennemű termények vétele és eladása.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár Részv.-társ. áruosztály.

Teleky-utca 3-ik szám, Telefon 172.

Kajári Dezső

villamosvilágítási vállalata

Nagyvárad, Beöthy Ödön-u. 46. sz.

Készíti a legmodernebb villamos világítási és erőátviteli házi telefon **csengő berendezéseket**. Motor és dinamó tekeresések és szakszerű javítások. **Izléses kivitelű csillárokat rajz szerint készít és átalakít. Éjjeli ügyeletet szolgáltat.**

Telefonszám 1192.

Uj! Uj!

Házi szemét fuvarozási vállalat.

1912. november hó 1-én megindítottam új vállalatomat. Naponként, hetenkénti kiszállítást főlállalok; b. megrendelésekre személyesen megjelenek és pontosan szállítom. Tisztelettel

S. Czegléd János

SZENT ANNA-UTCZA 28.

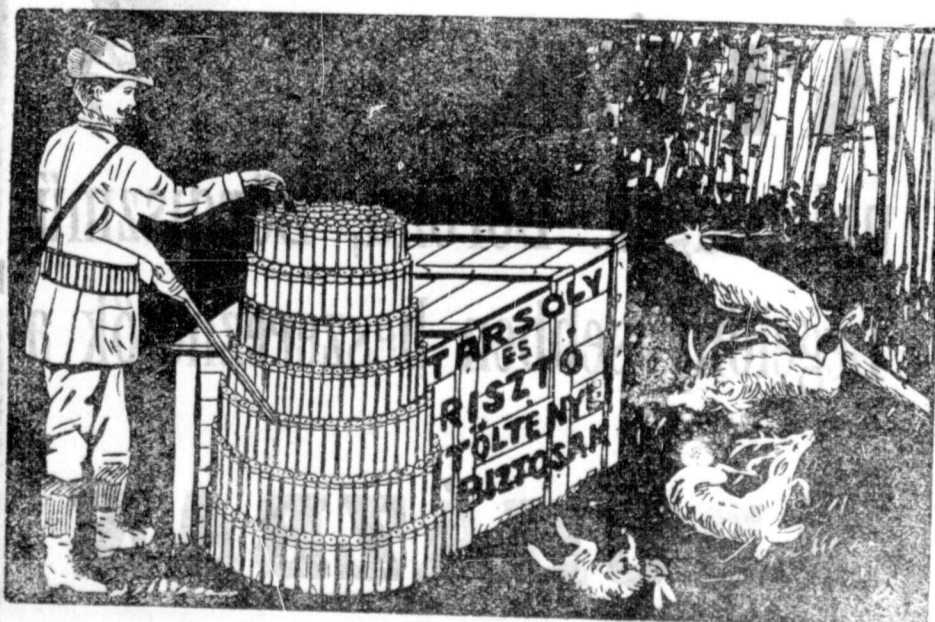
Telephon 10-83. szám.

Oltott mész

Bükkfa parkett, cementáru, cserép, fedéllemez, gipsz, nád, csatornázás, aszfaltozás stb.

Kondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiac-tér 1. Telefon 969.



M. kir. lőpor-áruda

Vadászfegyverek

Revolverek

Vadászati felszerelések

Eredeti Valtersdorfi töltények

TARSOLY és RISZTÓ

[különlegességek vaskereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Telefon 390.

Telefon 390.